

TÁRSASÁGI HIREK

GULYÁS JÓZSEF
(1885—1954)

Hasznos élet volt a Gulyás Józsefé, egész pályáját magas munkaerkölcse jellemezte. Tanítványai szerint minden óráját megtartotta, pontosan csöngetéstől-csöngetésig, akkor is, ha sütött róla a láz. Debrecen fia, az Eötvös Kollégiumból hamarosan Sárospatakra került. A százezerkötetes könyvtár lett az otthona. Valóságos aranybányák ezek a mi régi gyűjteményeink, szinte minden lépés jutalmazza a kutatót. Gulyás József fáradhatatlan hűvvel vetette rá magát a pataki Kollégium kincseire, bőven hozott föl belőle értékeket.

Típusa volt a szerény vidéki tudós. Nem tűzött maga elé nagy feladatokat, megelégedett Harsányi István mellett a munkatárs szerepével. Kivételes helyemlékezettel gyorsan tájékozódott a kötetek légiói közt, s élete végéig gondozta a könyvtárt, kalauzolta látogatóit. Nem utasított vissza semmiféle megbízást vagy szolgálatot; a kisparosok épúgy számíthatnak egy-egy előadására, akár a református egyház. Magántanár lett a debreceni egyetemen, — úgy osztotta be óráit, hogy soha ne menjen pataki tanrendje rovására. Állandóan dolgozott, publikált, kisebb-nagyobb tanulmányt, adatközléseket, mégis egyre inkább az »ottelejtett ember« hatását keltette. Szinte csak véletlen elszólásaiból derült ki, mekkora területét utazta be Európának s mennyire otthonos a világirodalomban. Diákjai egyre inkább hiányolták, hogy alig jutott Adynál tovább. A felszabadulás után a marxista irodalomszemlélettől még távolabb maradt. Egy ideig ugyan dolgozott, hiszen alapjában haladó gondolkodású volt s mindig vonzotta a népköltészet. De azt már elhárította, mikor be akartam vonni Csokonai kritikái kiadásába. Számítani azonban lehetett rá egy-egy részletproblémában, míg csak futotta az erejéből.

Legnagyobb érdeme, hogy Harsányi Istvánnal együtt ők ketten tették hozzáférhetővé Csokonai csaknem teljes hagyatékát. Ezzel is a polgárosodás frontját erősítették, az ellenforradalom kezdetétől fogva. Ehhez képest elenyésző hibájuk, hogy nem ellenőrizték Toldy Ferenc és Ferenczi Zoltán időrendjét, szétdobálták Csokonai hátrahagyott verseit. A tőke hajszalta őket mennél gyorsabb munkára, nem is dolgoztak mindig a leghitelesebb kéziratokból. Így is belőlük táplálkoznak 1922 óta mind a Csokonai-tanulmányok, mind az újabb kiadványok. Gulyás József tovább folytatta a költő alkotásainak föl kutatásait Harsányi halála után is (1928). Ő ásta elő a legkurucabb versét (*Oh szegény országunk*) s a legradikálisabb prózai műveit (*A szamar és a szarvas*, *A természeti morál*). Névtelen hőstettek voltak ezek Szűz Mária országában: Horthy m. kir. köztársaságában. Juhász Géza

Választmányi ülés

1954 március 15-én kibővített választmányi ülést tartott a Társaság, amelyen a Vezetőség és a Választmány tagjain kívül megjelentek az idősebb irodalomtörténész-nemzedék meghívott tagjai.

Barta János ügyvezető elnök bevezető beszámolójában többek közt a következőket mondta:

»Társaságunk az újjászervezés óta eltelt öt esztendőben megalkotta azokat a szerveket és eszközöket, amelyek képessé teszik

a magyar klasszikus irodalom hagyományainak feltárására és gondozására. Folyóiratunk — a megjelenésében előadódó zökkenők ellenére is — fontos tényezővé lett, főként elvi elméleti tanulmányaival és a fiatal, kezdő kutatók számára nyújtott első nyilvánosság-gal. A Magyar Klasszikusok sorozat új utakat tör a népszerű kiadványok terén, s ma már a dolgozók tízezrei felé közvetíti irodalmunk nagyjait. A Nagy Magyar Írók sorozat több kötete túlmenően a népszerűsítő feladaton, szaktudományunkat is lényegesen előbbre vitte.